

Motion till riksdagen

1989/90:Sk2

av Kjell Johansson m.fl. (fp)

med anledning av prop. 1989/90:3 om
ändringar i betalningssäkringslagen

I propositionen föreslås vissa förbättringar för den enskilde i samband med beslut om betalningssäkring.

Det är glädjande att regeringen efter mångårig kritik, bl.a. från folkpartiet, nu vill försöka åstadkomma en rättssäkrare lagstiftning när staten skall bevaka sina ännu icke fastställda skattefordringar. Staten har ju genom denna lagstiftning skapat sig en unik ställning framför andra borgenärer för att säkra framtida fordringar. Regeringen lyckas dock inte helt tillgodose kritiken. Fortfarande kvarstår några inslag i denna lagstiftning som folkpartiet inte kan acceptera.

Riskrekvisitet

Hittills har rekvisitet för att få till stånd en betalningssäkring varit att det skall föreligga "påtaglig risk" för utebliven betalning. I detta begrepp inkluderas inte bara betalningsovilja från gäldenärens sida. Också ren betalningsoförmåga är tillräcklig för att staten skall få betalningssäkra en framtida fordran. Regeringen föreslår ingen ändring på denna punkt.

Vi menar att staten genom denna bestämning av området för betalningssäkring skaffar sig en omotiverat fördelaktig position i förhållande till andra borgenärer. I praktiken kommer ju betalningssäkring att tillämpas innan konkursgrund föreligger, t.ex. i det fall att en skattskyldig har dålig ekonomi men inte är insolvent därför att skattefordringarna ännu inte är förfallna till betalning. Om betalningssäkring beslutas hos en gäldenär som kämpar för att undvika konkurs, lär denna åtgärd säkerligen medföra att han hamnar på obestånd. Betalningssäkring synes i dessa fall bara vara ett sätt att kringgå det ordinära konkursförfarandet och att förse det allmänna med ett ytterligare instrument utöver det som alla andra borgenärer har att tillgå. Staten kan således genom beslut om betalningssäkring säkerställa sin fordran innan den är förfallen till betalning, en möjlighet som en privat borgenär saknar.

Enligt vår uppfattning, som vi framfört motionsvägen tidigare i år, bör betalningssäkring endast få tillämpas vid betalningsovilja, s.k. betalningssabotage. Den stånpunkten delas för övrigt av flera remissinstanser.

Tidsfristen

Regeringen föreslår nu att en tidsgräns på sex månader införs inom vilken det allmänna har att väcka talan eller fordringen fastställs i annan ordning.

Av propositionen framgår att vissa remissinstanser anser detta är en alltför lång tid medan andra anser att tidsfristen är för kort. Enligt vår uppfattning är sex månader ett godtagbart förslag eftersom det ger skattemyndigheterna ordentlig utredningstid samtidigt som det allmänna sätts under tidspress.

Vi kan dock inte acceptera regeringens förslag till förlängning av tidsfristen. Enligt propositionen skall sådan kunna ske om särskilda skäl föreligger. Med särskilda skäl avses enligt propositionen att den skattskyldige förhåller processen eller att utredningsmaterialet är mycket omfattande. Poängen med en tidsfrist är att skattemyndigheten med största skyndsamhet skall utreda skatteärendet. Om förlängning kan åstadkommas utan vidare, exempelvis om utredningsmaterialet är omfattande, blir hela regeln om tidsbegränsning poänglös. Vi föreslår därför att förlängning endast skall få ske om synnerliga skäl föreligger och endast med en månad i taget.

Skadestånd

Det är utmärkt att regeringen nu föreslår en utökning av statens ersättnings-skyldighet vid felaktig betalningssäkring. En förutsättning för att betalningssäkringsbeslut inte skall vara helt orimliga från rättssäkerhetssynpunkt är att det finns ett fungerande system för ersättning. Statsrådet anför ju själv i propositionen att risken för felaktiga beslut är mycket större i betalningssäkringsmål än i annan statlig verksamhet. Anledningen är att betalningssäkringsbeslut oftast fattas utan att den enskilde fått tillfälle att yttra sig och i regel avser fordringar som inte har fastställts.

Regeringens ändringsförslag är dock inte tillräckliga, enligt vår uppfattning.

a) Enligt propositionen skall staten ersätta för ren förmögenhetsskada om fordringen inte fastställs eller fastställs till ett väsentligt lägre belopp än vad som har betalningssäkrats. För att ersättningsrätten inte skall urholkas genom en restriktiv tolkning av väsentlighetsrekvisitet föreslår vi att "väsentligt lägre belopp" skall legaldefinieras till att avse minst ett basbelopp.

b) Vidare föreslår regeringen att det strikta skadeståndsansvaret ej skall omfatta kostnader för biträde och utredning i betalningssäkringsmålet. Eftersom statsrådet utförligt redovisat att riskerna för felaktiga beslut i dessa mål är mycket stora är det därför obegripligt varför ersättning ej skall utgå till den enskilde för dennes kostnader för att tillvarata sin rätt. Vi föreslår att sådan ersättningsrätt införs.

c) Även om risken för fel inte är lika överhängande för fastställda fordringar torde beslut om betalningssäkring fattas även i dessa fall utan att den enskilde fått tillfälle att yttra sig. Risken för fel kan därför inte undvikas och strikt skadeståndsansvar bör därför enligt vår mening föreligga även i dessa fall.

d) Enligt propositionen skall jämkning i skadeståndsprågen kunna ske om den skattskyldige medverkat till skadan eller det annars skulle vara oskäligt att ersättning lämnas. Enligt vår uppfattning skall jämkning endast kunna ske om det finns ett orsakssamband mellan den skattskyldiges handlande och det felaktiga betalningssäkringsbeslutet eller att det skulle vara *uppenbart* oskäligt att ersättning utgår. Någon annan jämningsgrund bör inte föreligga.

Hemställan

Mot. 1989/90

Sk2

Med hänvisning till ovanstående hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändring i riskrekvisitet till att endast avse s.k. betalningssabotage.

2. att riksdagen, med ändring av regeringens förslag, beslutar att tidsfristen för betalningssäkring endast skall få ske vid synnerliga skäl och endast med en månad i taget.

3. att riksdagen, med ändring av regeringens förslag, beslutar att "väsentligt lägre belopp" i skadeståndshänseende legaldefinieras till att avse minst ett basbelopp.

4. att riksdagen, med ändring av regeringens förslag, beslutar att skadeståndsansvaret skall omfatta kostnader för ersättning och bi-träde i betalningssäkringsmålet.

5. att riksdagen, med ändring av regeringens förslag, beslutar att statens strikta skadeståndsansvar skall avse även fastställda fordringar.

6. att riksdagen, med ändring av regeringens förslag, beslutar att jämkning av skadeståndet endast skall få ske om det föreligger ett kausalsamband mellan handlingen och skadan eller om det skulle vara uppenbart oskäligt att ersättning utgår.

Stockholm den 18 oktober 1989

Kjell Johansson (fp)

Leif Olsson (fp)

Isa Halvarsson (fp)

Anne Wibble (fp)